

7. Στίχοι 988-1032

7.1. Ερμηνευτικές ερωτήσεις ανοικτού τύπου

(ανάπτυξης και σύντομης απάντησης)

1. Να επισημάνετε το σημείο στο οποίο ο Κρέων εκφράζει τη βεβαιότητά του για το αλάθητο της μαντικής τέχνης.
2. Ποια συναισθήματα προκαλεί στον Κρέοντα η απροσδόκητη εμφάνιση του Τειρεσία στη σκηνή;
3. Να προσδιορίσετε το χαρακτήρα της συμβουλής του Τειρεσία προς τον Κρέοντα (1023-1027). Παρατηρείτε κοινά στοιχεία με τις απόψεις του Αίμονα και ποια;
4. Να αναλύσετε το γνωμολογικό περιεχόμενο των στίχων 1023-1027.
5. Γιατί, κατά τη γνώμη σας, ο μάντης χρησιμοποιεί τις μετοχές *θανόντι, όλωλότα, θανόντ' (α)* και δεν αναφέρει το όνομα του Πολυνείκη (1029-1030);
6. Ποια σημασία έχει η επανάληψη του επιρρήματος *εὖ* στο λόγο του Τειρεσία (1031-1032);
7. α) Ποια αρνητικά χαρακτηριστικά καταλογίζει ο Τειρεσίας στον Κρέοντα; β) Να επισημάνετε τις λέξεις που προσδιορίζουν αυτά τα χαρακτηριστικά στους στίχους 1023-1032.
8. Να επισημάνετε τις λέξεις που σχετίζονται με την οιωνοσκοπία και προσδίδουν στο λόγο του μάντη έντονη παραστατικότητα.
9. Να περιγράψετε τα είδη της μαντικής τέχνης που χρησιμοποιεί ο Τειρεσίας στους στίχους 998-1032 και να εξηγήσετε γιατί ο μάντης δεν περιορίζεται σε ένα είδος.
10. Ποια «σημεία» προσδιορίζουν το δυσοίωνα περιεχόμενο της μαντείας του Τειρεσία;
11. Γιατί ο Κρέων τρομάζει από όσα αναφέρει ο μάντης;
12. Κεντρική θέση στην *Άντιγόνη* του Σοφοκλή κατέχει η φρόνηση. Να επισημάνετε στους στίχους 988-1032 τα σημεία στα οποία γίνεται σχετική αναφορά από τον Τειρεσία, στην προσπάθειά του να πείσει τον Κρέοντα να επιδείξει σωφροσύνη.
13. Ποια συναισθήματα προκαλεί στους θεατές η εμφάνιση του Τειρεσία;

7.2. Γραμματικές ασκήσεις

1. *πιθοῦ, ἔχω, φέρει*: Να τοποθετήσετε τους ρηματικούς τύπους στον πίνακα που ακολουθεί και να συμπληρώσετε τις υπόλοιπες εγκλίσεις στο β' ενικό πρόσωπο.

Ενεστώς			
Οριστική	Υποτακτική	Ενκτική	Προστακτική
Αόριστος β'			
Οριστική	Υποτακτική	Ενκτική	Προστακτική

2. Οι παρακάτω ρηματικοί τύποι να γραφούν στο γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής ενεστώτα, παρατατικού και μέλλοντα της ίδιας φωνής.

	Ενεστώς	Παρατατικός	Μέλλον
<i>διδάξω</i>			
<i>φρόνει</i>			
<i>δέχονται</i>			
<i>λέγοντος</i>			
<i>μαρτυρεῖν</i>			

3. *ὄδόν, τέχνης, λιμῆν, φθόγγον, θυμάτων, παιδός, ἡγεμών, οἰωνῶν, θεοί, τέκνον*: Να κατατάξετε τα παραπάνω ουσιαστικά κατά κλίση και να τα μεταφέρετε στην ίδια πτώση του αντίθετου αριθμού.

A' κλίση		B' κλίση		Γ' κλίση	

4. *αὕτη, σῆς, ἐγώ, ἀλλήλους, ἡμῶν, ὅστις, τοιαῦτα*: Να αναγνωρίσετε ποιες από τις παραπάνω λέξεις είναι δεικτικές αντωνυμίες και να τις κλίνετε στο γένος που βρίσκονται και στους δύο αριθμούς.
5. *κακῶ*: Να γραφούν οι πλάγιες πτώσεις ενικού και πληθυντικού αριθμού όλων των γενών.

Ενικός αριθμός									
	Θετικός			Συγκριτικός			Υπερθετικός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
Γεν.									
Δοτ.									
Αιτ.									
Πληθυντικός αριθμός									
	Θετικός			Συγκριτικός			Υπερθετικός		
	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.	αρσ.	θηλ.	ουδ.
Γεν.									
Δοτ.									
Αιτ.									

6. Να γράψετε δίπλα σε κάθε λέξη της στήλης Α το γράμμα της στήλης Β που αντιστοιχεί στο γραμματικό της είδος. Δύο στοιχεία της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. κοινόν	α. επίθετο γ' κλίσης
2. ὀλωλότα	β. μετοχή ενεστώτα
3. πλήρεις	γ. δεικτική αντωνυμία
4. τήνδ'(ε)	δ. επίθετο β' κλίσης
5. ἔγνω	ε. τροπικό επίρρημα
6. λέγοντος	στ. μετοχή αορίστου
7. εὔ	ζ. μετοχή παρακειμένου
	η. ποσοτικό επίρρημα
	θ. οριστική αορίστου β'

7.3. Συντακτικές ασκήσεις

1. Ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ (992)
Καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεῖ πόλις (1015):
Να γίνει λεπτομερῆς συντακτικὴ ἀνάλυση τῶν περιόδων.
2. Ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κείνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνήρ
ἄβουλος οὐδ' ἄνολβος, ὅστις ἐς κακὸν
πεσὼν ἀκείται μηδ' ἀκίνητος πέλη (1025-1027):
α) Να χωρίσετε καὶ να αναγνωρίσετε τὶς προτάσεις.
β) Να αναγνωρίσετε συντακτικῶς τὶς υπογραμμισμένες λέξεις.
3. τὸ μανθάνειν δ' // ἥδιστόν (ἐστίν) εὖ λέγοντος, εἰ κέρδος φέρει (1031-1032): Να γράψετε τὴν ὑπόθεση, τὴν ἀπόδοση καὶ να χαρακτηρίσετε τὸν υποθετικὸ λόγο.
4. Κᾶτ' οὐ δέχονται θυστάδας λιτὰς ἔτι
θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα,
οὐδ' ὄρνις εὐσήμιους ἀπορροιβδεῖ βοάς,
ἀνδροφθόρου βεβρωῶτες αἵματος λίπος (1019-1022):
Να αναγνωριστεῖ ἡ συντακτικὴ θέση τῶν υπογραμμισμένων λέξεων καὶ φράσεων.
5. καὶ μετάρσιοι // χολαὶ διεσπεύροντο (1009-1010)
Ἡ λέξη μετάρσιοι εἶναι:
α) ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς στο χολαί
β) ἐπιρρηματικὸ κατηγορούμενο που δηλώνει τρόπο
Να ἐπιλέξετε τὸ σωστὸ καὶ να αιτιολογήσετε τὴν ἐπιλογή σας.
6. Να συμπληρώσετε τὰ κενὰ χαρακτηρίζοντας τὴ συντακτικὴ θέση τῶν λέξεων σύμφωνα με τὸ κείμενο:
(988) κοινήν: εἶναι στο ὁδόν
(1004) ἄσημος: εἶναι στο ῥοῖβδος
(1000) παντός: εἶναι στο οἶωνοῦ
(1012) τοιαῦτα: εἶναι στο ἐμάνθανον
(1013) φθίνοντα: εἶναι μετοχὴ ἀπὸ το
(1024) τοῦξαμαρτάνειν (= τὸ ἐξαμαρτάνειν): εἶναι στο
(1030) τὸν θανόντα: εἶναι στο

7.4. Λεξιλογικές - Σημασιολογικές ασκήσεις

1. Να γράψετε το ρήμα *δέχομαι* σύνθετο με τις προθέσεις *κατά, διά, παρά, από, υπό* και να σχηματίσετε μία πρόταση στη νέα ελληνική για κάθε περίπτωση.
2. *φρίττω, ὄλλυμι, πίπτω*: Να γράψετε δύο παράγωγα, απλά ή σύνθετα, από κάθε ρήμα.
3. Να συνδέσετε τις λέξεις της στήλης Α με την απόδοσή τους στη νέα ελληνική στη στήλη Β. Δύο λέξεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. <i>ναυκληρῶ</i>	α. έχω έλθει
2. <i>ἦκω</i>	β. θεραπεύω
3. <i>ἀναπτύω</i>	γ. πληγώνω
4. <i>ἀκέομαι-οὔμαι</i>	δ. βγάζω κραυγές
5. <i>κεντέω-ῶ</i>	ε. φεύγω
6. <i>ἐπικτείνω</i>	στ. κυβερνώ
7. <i>ἀπορροιβδέω-ῶ</i>	ζ. πετάω προς τα πάνω
	η. ακούω
	θ. ξανασκοτώνω

5. Να συνδέσετε κάθε λέξη της στήλης Β με το συνώνυμό της στη στήλη Α και το αντώνυμό της στη στήλη Γ.

A	B	Γ
συνώνυμο		αντώνυμο
<i>θνήσκω</i>	<i>φημί</i>	<i>ὄλβιος</i>
<i>ὄλλυμι</i>	<i>οἶδα</i>	<i>ἐπιτυχάνω</i>
<i>κέρδος</i>	<i>σφάλλομαι</i>	<i>ὑγιαίνω</i>
<i>γιγνώσκω</i>	<i>μεστός</i>	<i>κενός</i>
<i>πλήρης</i>	<i>τελευτῶ</i>	<i>σιωπῶ</i>
<i>νοσῶ</i>	<i>δυστυχής</i>	<i>ἀγνοῶ</i>
<i>ἀμαρτάνω</i>	<i>φθείρω</i>	<i>ξημία</i>
<i>ἄνολβος</i>	<i>ὠφέλεια</i>	<i>σῶζω</i>
<i>λέγω</i>	<i>ἀσθενῶ</i>	<i>ζῶ</i>